

Szilágyi Gábor*

A bitorlás jogintézményének megjelenése és jelentősége az iparjogvédelem körében I.

1. BEVEZETÉS

A témaválasztás alapját az a felismerés adta, hogy a szellemi tulajdon-védelem napjainkra a kiemelt gazdasági és társadalmi súllyal rendelkezik. Az iparjogvédelemmel – bár a szellemi tulajdon egyik nagy főcsoportja –, elhanyagolható módon foglalkozik a tudományos kutatás és közéleti párbeszéd. Ezzel ellentétben a tudományos munkák viszonylag nagy számban dolgoznak fel szerzői jogi kérdéseket, amelyek a szellemi tulajdon másik nagy – és szintén nem jelentéktelen – főcsoportját képezik.

A szellemi tulajdon védelmének gondolata nem új keletű kérdés, gyökerei az ókorba nyúlnak vissza. A görög Szübarisz városállamban Krisztus előtt 500 körül már a kizárólagos hasznosítás védelmét élvezhették azok a szakácsok akik az akkori szabályozásnak megfelelő ételeket készítettek.¹ Mindenképp említést érdemel Tattay Levente, aki a „szellemi alkotáshoz fűződő tudat” kifejezést kiválóan használva hivatkozik a görög szobrokra a Kr. előtt 500 körüli szerzők nevének feltüntetésére.² A szabadalmi jog modern gondolatának szerepe azonban a történelemben csak az ipari forradalmak korszakában, a tőkés termelés meghonosodásával kapott kiemelt figyelmet.³ A jogterület lényege abban áll, hogy az államok egyfajta kizárólagosságot biztosítanak a jogosultnak, ami – természetesen – versenykorlátozó hatású. Fel sem merülhet azonban a gondolat, hogy ez a fajta versenykorlátozás jogellenes, ugyanis az állam azzal a közérdekkel biztosítja, hogy azok a gazdasági és – az oltalmi idő lejáratával – a technológiai fejlődést segítsék.

Ha a gazdasági központú gondolkodásunk fókuszába az iparjogvédelmet helyezzük, és szeretnénk elképzelni annak jelentőségét, gondoljunk csak itt egy jól ismert márka logójára, mint védjegyre, akár csak a Google-ra, amelynek hozzávetőleges értéke 44,3 Mrd USD, vagy a Vodafone-ra, amelyet 30,7 Mrd USD-ra becsült a *Forbes* 2011-ben.⁴

Amennyiben az innovációt magyar feltalálói szemüvegen keresztül vizsgáljuk, a bitorlás jelenségét tekintve két híres jog eset juthat eszünkbe a közelmúltból; egyfelől Losonczy Áron LiTraCon fényáteresztő beton – köznyelvben üvegbeton – találmánya és a német Heidelbergcement AG felszólalási eljárása az Európai Szabadalmi Hivatal előtt, másrészt pedig Oroszi László, az irányítósávú sportcipő feltalálója és az Adidas közötti per. Jelen munkában igyekszem az iparjogvédelem csoportját priorálva a bitorlás jogintézményét széles körben bemutatni, és felhívni a figyelmet annak kiemelt fontosságára. Az írás két részletben jelenik majd meg; a második részt a lap következő számában olvashatják.

2. AZ IPARJOGVÉDELEM ELMÉLETI ALAPJAI

A szellemi alkotások tárgyköre mint főhalmaz több alhalmazra bontható különböző szempontrendszerek szerint. A csoportosítás egyik módja lehet az, hogy az adott szellemi alkotás részesülhet-e jogi védelemben vagy nem, gondolhatunk itt példaként a tudományos elméletre, matematikai módszerre vagy üzletvitelre vonatkozó tervre, számítógépes programra, melyet a jogszabály⁵ kifejezetten kizár a szabadalmazható találmányok köréből. Meg kell jegyezni, bizonyos értelemben ezeken a szellemi termékeken ugyan más oltalom, mint például szerzői jogi védelem, fennállhat. Gondoljunk itt példaként arra a matematikai módszerre, ami önmagában nem minősül találmánynak ugyan *ex lege*, de az a tudományos publikáció, amelyben az alkotó ezt leírja, már szerzői jogi védelem alatt áll. A csoportosítás másik nagy módszere már az oltalomazható szellemi produktumok csoportját érinti, és tagozódik a korábban már említett szerzői jogra és iparjogvédelemre. A két oltalmi forma közötti hasonlóságokat és eltéréseket a következő ábrán mutatom be.

* Szilágyi Gábor: Budapesti Gazdasági Egyetem, tanársegéd; Debreceni Egyetem, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, PhD-hallgató.

1 (Ford E., 1960) 431. o.; (James E., 2011)

2 (Tattay, A szellemi alkotások joga, 2001) 13. o.

3 (Papp, 2013) 42. o.

4 (Stonefield, 2011)

5 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról 1. § (2) bekezdés a)-d) pont.

	Szerzői jog	Iparjogvédelem
Oltalom keletkezése	A mű megalkotásával automatikusan jön létre	Hatósági elismerést (nemzeti, EU, nemzetközi) igényel
Védelem tárgya	Egyéni eredeti jellegű művészeti, irodalmi, tudományos alkotás	Oltalmi formánként eltér
Oltalmi idő	A szerző életében és halálától számított 70 év (PMA)	Oltalmi formánként eltér
Területi hatály	A jogvédelem szinte valamennyi országban létrejön a kölcsönösség elve alapján	Csak meghatározott földrajzi területen hatályos
Mi részesülhet védelemben?	Minden egyéni eredeti jellegű művészeti, irodalmi, tudományos alkotás, függetlenül annak minőségétől	Csak (oltalmi formánként) meghatározott feltételeknek megfelelő alkotás

1. ábra – A szerzői jogi és az iparjogvédelem összehasonlítása

Forrás: a szerző saját ábrája

Tekintettel a dolgozat témájára, a szerzői jogi kérdésekre csak hivatkozásjelleggel szeretnék reflektálni, ahol az a kifejtés sajátosságai miatt elengedhetetlen, de körültekintő módon a továbbiakban már csak az iparjogvédelem kérdését tárgyalom. A 2013-as új Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: Ptk.) elkészítése során megjelenő viták ellenére sem változott az álláspont, miszerint a szellemi alkotások jog a polgári jog területéhez kapcsolódik, és annak viszonylag önálló, sajátos területe. Általában az iparjogvédelem – és a szerzői jog – jogviszonyait az alkotáscentrikus gondolkodás jellemzi, kivétel ez alól a védjegyjog.⁶ Ennek háttérében az áll, hogy a védjegyek a kezdetben termékek (később termékek és szolgáltatások) megkülönböztetésének fontos kérdésére adtak, és adnak választ napjainkban is. Az ókori államokban a fegyvereken, edényeken és más dolgokon elsősorban a gyártásuk helyét szimbolizáló jelzéseket helyeztek el, amelyek természet-szerűen a megkülönböztetés eszközei is voltak. A későbbiekben, a középkorban a különböző céhjelzések kerültek a termékekre, mint a kollektív védjegyek előfutárai. Magyarországon

az első ismert védjegy 1351-ből származik, és a Szentgotthárdi Kaszagyár kígyót koronával ábrázoló – megkülönböztetésre szolgáló – védjegye.⁷

A szellemi alkotások tekintetében Magyarországon az első jogszabályok jelentősen lemaradva jelentek meg, köszönhetően a 150 éves török hódoltságnak. Az első norma 1733-ban az utánnyomás elleni védelemről rendelkezett – körülbelül 300 évvel Johannes Gutenberg nyomdagépének megjelenése után –, az iparjogvédelem első jogforrásaként pedig a szabadalmakról szóló első osztrák császári pátens hatályának Magyarországra történő kiterjesztését értelmezzük 1810-ben.⁸

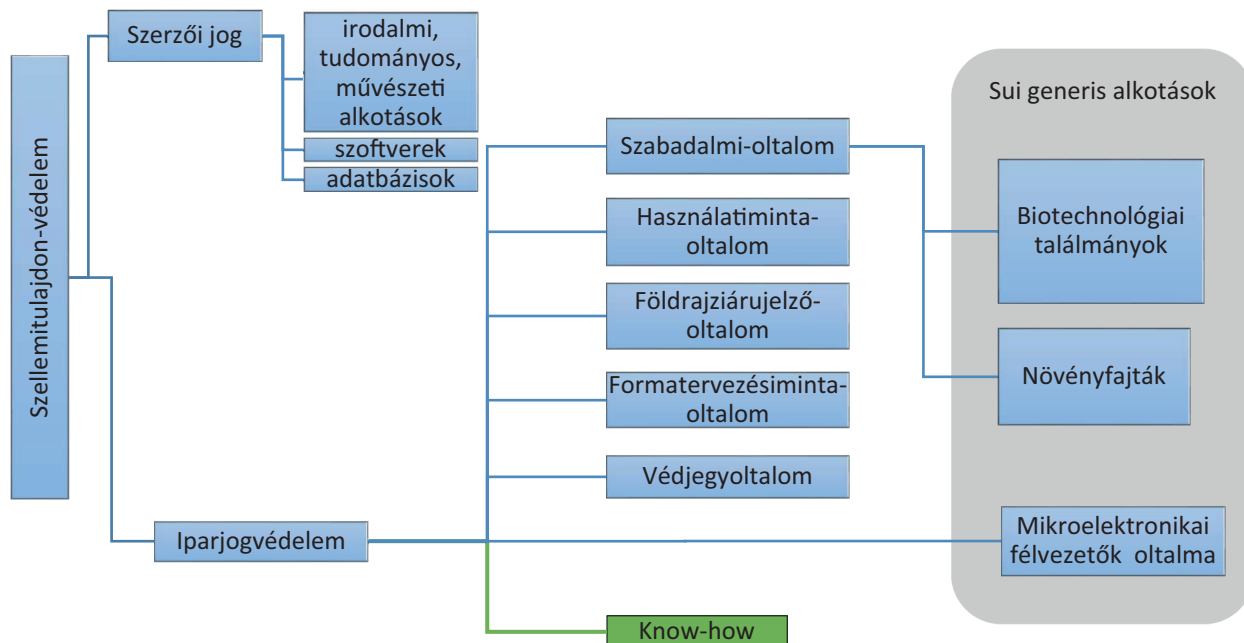
Az iparjogvédelem képét vizsgálva a szerzői joghoz viszonyítva egy viszonylag heterogén jogterületet figyelhetünk meg. Példaként említeném, hogy az európai védjegyjog területén egy nagyon stabil joggyakorlat figyelhető meg, amíg a szabadalmi ügyekben ez a koherencia sokkal kevésbé érhető tetten, gondoljunk csak itt példaként a feltalálói tevékenység megítélésének kérdésére.⁹

6 (Lontai, Faludi, Gyertyánfy, & Vékás, 2017) 15. o.

7 (Vida, 1982) 14. o.

8 (Tattay, A szellemi alkotások joga, 2001) 17. o.

9 (Pogácsás & Ujhelyi, 2022)

2. ábra – A szellemi tulajdon oltalmi rendszere

Forrás: szerző saját ábrája

A szellemi tulajdon oltalmi rendszerét áttekintve az iparjogvédelem klasszikus tárgykörét figyelhetjük meg, annyival szűkítve, hogy a Párizsi Uniós Egyezményben¹⁰ és a WIPO-megállapodásban¹¹ említett tisztességtelen verseny elleni védekezést a versenyjog területén szabályozzák. Az ábrát tovább vizsgálva magyarázatot érdemelnek az általam zöld színnel kiemelt sui generis alkotások, amelyeket sem a Ptk., sem a PUE, sem a WIPO-megállapodás nem említenek meg. Speciális szabályozási igényük miatt az új fogalmak bevezetése és új összefüggések megértése miatt jelentek meg. Az új növényfajták oltalma az Szt. 2002. évi módosításával (2002. évi XXXIX. tv.) kerültek a jogszabályba. A biotechnológiai találmányok szintén a korábban említett módosításkor kaptak helyet a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvényben, a 98/44/EK irányelvnek megfelelően.¹² A mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának védelmét sui generis jogszabály 1991-ben vezette be.¹³ A dolgozat tárgyára való tekintettel okainak részletes ismertetése nélkül általánosságban elmondható, hogy ez az oltalmi forma nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) elektronikus kutatási adatbázisát használva kizárólag egy topográfiaoltalmat találunk (ügyszám: I9300001), amelyet pedig 1993. szeptember 24-én jelentettek be és 2003. szeptember 24-én szűnt meg az oltalmi idő lejáratára miatt. Az ábrán a know-how-t más színnel ábrázoltam az iparjogvédelem csoportjában. Ennek oka, hogy klasszikus értelemben szokás ebbe a csoportba besorolni. A régi Polgári

Törvénykönyv¹⁴ 86. § (3) és (4) bekezdései szabályozták a szellemi alkotásokhoz fűződő jogok között. Az új Ptk. kihirdetésekor a személyiségi jogok alatt, a 2:47. §-ban találhattuk meg a know-how-ra vonatkozó rendelkezéseket, amelyeket az üzleti titokkal azonos védelemben részesített a jogalkotó. Később az üzleti titok védelméről szóló törvény¹⁵ hatálybalépésével a Ptk.-ból kikerült, és a jogi megítélése is jelentősen átalakult.

Az iparjogvédelem mint diverzifikált jogterület a magyar jogban a polgári jog részeként értelmezhető, azonban a jogalkotó a rá vonatkozó kérdéseket nem a Ptk. keretében szabályozza, hanem ágazati külön jogszabályokban. A Ptk. második könyv negyedik részében a 2:55. § alatt rendelkezik arról, hogy a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni abban az esetben, ha az ágazati törvények valamilyen kérdést nem szabályoznak. Az ágazati törvények pedig több esetben is visszautalnak a Ptk.-ra mint mögöttes jogszabályra. Az iparjogvédelemben az oltalom tárgya egy alkotás, amely jogi oltalmának kiépítéséhez egyéni, alkotói és társadalmi érdek egyaránt fűződik. A létrejött alkotások oltalmának kiépítésékor egy olyan alapjogviszonyt kell megfigyelnünk, amely jogalapot biztosít az alkotáshoz fűződő érdekek érvényesítésére és a rendelkezési jog gyakorlására, erre pedig abszolút szerkezetű jogviszony kiépítésével érhetünk el kizárólagos jogosulti pozíciót. Természetesen – túllépve az oltalom kialakításán – annak hasznosítása körében alapvetően szerződéses kapcsolatokra – például licencia szerződés – kell gondolnunk a feltaláló (jogosult) és a hasznosító között, ahol pedig a kontraktuális jellegből kifolyólag relatív szerkezetű – pozitív tartalmú – jogviszonyokat figyelhetünk meg.¹⁶ A bitörzés esetében vagy az abszolút szerkezetű jogviszony sérül azáltal, hogy például valaki

10 1970. évi 18. törvényerejű rendelet az ipari tulajdon oltalmára létesült uniós egyezmények 1967. július 14-én Stockholmban felülvizsgált, illetve létrehozott szövegének kihirdetéséről (a továbbiakban: PUE).

11 Szellemi Tulajdon Világszervezet létesítő megállapodás (1967).

12 (Tattay, Pintz, & Pogácsás, Szellemi alkotások joga, 2018) 25–26. o.

13 1991. évi XXXIX. törvény a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról.

14 1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről.

15 2018. évi LIV. törvény az üzleti titok védelméről.

16 (Lontai, Faludi, Gyertyánfy, & Vékás, 2017) 40–41. o.

a találmányt (alkotást, védjegy stb.) engedély nélkül hasznosítja, vagy a relatív szerkezetű jogviszony bomlik meg, például ha az egyik fél cselekszik hasonlóan.

A szellemi termékek átruházása még megfelelő szándék esetében sem könnyű feladat. Az Egyesült Államokból hozok példát: az IBM egyszerűen nem tudta átruházni harmadik félnek a laptopjain használt ThinkPad védjegyet, kizárólag akkor, amikor az egész személyi számítógép-üzletágat eladta a Lenovónak, nyílt rá lehetősége, hogy a védjegyet is átruházza, és így a védjegy már a másik vállalkozás goodwill-tartalmát erősítse. Ennek oka az volt, hogy a védjegyhez kapcsolódó jogok nem választhatók el azoktól a termékektől és szolgáltatásokról, amelyekre alapvetően – a vásárlók – asszociálnak.¹⁷

3. AZ IPARJOGVÉDELEM JELENTŐSÉGE ÉS ISMÉRVEI

Ahogy a korábbi fejezetekből is látható, a szellemi tulajdon témakörét vizsgálni szinte lehetetlen európai vagy nemzetközi kitekintés nélkül. Fontosnak találtam azonban egy önálló fejezetben foglalkozni ezzel a kérdéskörrel, ugyanis a nemzetközi jogegységesítés és az Európai Unió belső piaci mechanizmusai révén is nagy hangsúlyt fordít a jogsértések – bitorlások – megelőzésére és felszámolására.

Már az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 27. cikke is említést tesz a szellemi tulajdon védelméről, a szerzői jogra alapozva az alkotás védelmének deklarálásával. Az Európai Unió Alapjogi Chartája a 17. cikkben „A tulajdonhoz való jog” cím alatt a második pontban rögzíti, hogy „a szellemi tulajdon védelmet élvez”.

Nem hagyható ki a téma feldolgozása során a 2016. március 22-ig Belső Piaci Harmonizációs Hivatal néven működő, jelenleg Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatalának (a továbbiakban: EUIPO) jelentősége, ugyanis számos feladatot lát el a szellemi tulajdonhoz fűződő európai uniós jogok érvényesülésével kapcsolatban, kezeli a gazdátlan művek (árva művek) adatbázisát, és üzemelteti a szellemi jogsértések európai megfigyelőközpontját.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok gazdasági hozzájárulása igen magas annak ellenére, hogy a köznapi életben sokszor elhanyagolható módon foglalkozunk vele. Általánoságban uniós szinten elmondható, hogy napjainkban 353 db szellemi tulajdon-intenzív ágazat figyelhető meg a korábbi – 2016-os mérés – 342 ágazathoz képest, és körülbelül 2/3 részük esetében több mint egy szellemi tulajdonjog viszonylatában mondható intenzívnek.¹⁸ Az EU-ban 2014–2016 között az összes munkahely 29,2%-át – kb. 63 millió embert – foglalkoztattak szellemi tulajdon-intenzív ágazatok, amennyiben pedig a közvetett munkahelyeket is figyelembe vettük, ez már 38,9%, azaz kb. 83,8 millió ember. Az EU összes „nettó nemzeti jövedelmének” (GDP) közel a 45%-át adták ezen ágazatok azonos időszakban, ez hozzávetőleg 6,6 trillió EUR. Ezekben az ágazatokban a fizetett bérprémium 47%, amely jelentősen magasabb a többi ágazathoz képest. A korábban említett összes munkahely 29,2%; ha részleteiben vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy 22%-ban a védjegyintenzív, 14%-ban a formatervezési minta, 11%-ban szabadalmak és 5,5%-ban a szerzői jogok, kisebb mértékben pedig a földrajzi jelzés- és növényfajta-oltalommal.¹⁹ A fenti adatok alapján jól látható, hogy az iparjogvédelmi oltalmi formák kiemelt gazdasági szerepet mutatnak.

Az EUIPO és az Európai Szabadalmi Hivatal (a továbbiakban: EPO) kutatói 2019-ben újramodellezték az adatokat az új tanulmányban alkalmazottak szerint. A lenti táblázatban a szerzők adatai alapján némileg transzparensabb módon hasonlítom össze a kapott adatokat. Zöld színnel jelöltem, ahol a korábbi adatokhoz képest a 2016-os tanulmány esetében magasabb értéket kaptunk, pirossal, ahol alacsonyabbat az új számítási modell szerint, a 2019-es adatok esetében pedig zölddel jelöltem, ahol a 2016-os évi bázishoz képest magasabb hozzájárulást értek el az ágazatok. Mint jól látható, növekedés figyelhető meg minden ágazat gazdasági eredményeiben. Ha axiómaként fogadjuk el a korábbi állítást, miszerint a szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulásában az iparjogvédelem körébe tartozó oltalmi formák jelennek meg jelentős arányban, elmondható, hogy azok gazdasági súlya kiemelt szerepet tölt be az Európai Unióban.

A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulása	2016-os tanulmány		2019-es tanulmány
	eredeti	a nemzeti számlákra vonatkozó új számítások, új szellemi tulajdon-intenzív ágazatok	
Foglalkoztatás (közvetlen)	27,8%	28,6%	29,2%
GDP	42,3%	44,0%	44,8%
Árukereskedelem összesen	89,3%	88,8%	92,5%
Áruk és szolgáltatások kereskedelme összesen	nem kalkulált	78,1%	81,0%

3. ábra – A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok hozzájárulásának összehasonlítása 2016–2019-es tanulmányok alapján

17 (Arena & Carreras, 2008) 360. o.

18 (EUIPO; EPO, 2019) 7–8. o.

19 (Wajzman, és mtsai., 2016) 4–8. o.

A bitorlás kérdésének vizsgálatakor szerencsés annak a szabadalmi jogban betöltött fogalmából elindulni. A szabadalmi jogban alapvetően a már említett abszolút szerkezetű negatív tartalmú jogviszonyok tekintetében, az előírt tartózkodási kötelezettség megszegésével a cselekvő bitorlást követ el. A bitorlás ebben az értelemben két részre bontható: találmánybitorlásra és szabadalombitorlásra.

A találmánybitorlás is bontható tágabb értelmében vett bitorlásra, és szűkebb – a szabadalmi törvény szerint definiált – értelemben vett bitorlásra. Tágabb értelemben a szabadalombitorlás jelenti a feltaláló személyhez fűződő jogait érő sérelmeket.²⁰ Szűkebb értelemben az Szt. 34. § szerint, ha a szabadalmi bejelentés (szabadalom) tárgyát jogosulatlanul más találmányából vették át. Ebben az esetben a polgári jogi norma jogkövetkezménye lehet a bitorlás tényének megállapítása és a kártérítés követelése a polgári jogi felelősség szabályai szerint, amit pedig a sértett vagy a jogutódja követelhet. A találmánybitorlás kérdést érintve fontos felhívni a figyelmet egy döntvényre is. A jogesetben egy vérnyomásmérő készülék bitorlási eljárásában a bíróság kimondta, hogy a „*találmánybitorlás miatt a sértett akkor is indíthat keresetet annak megállapítására, hogy a szabadalom őt illette, ha időközben a szabadalmi oltalom lemondás folytán keletkezésére visszamenő hatállyal megszűnt*” (EH2006. 1514.).

Szadalombitorlásról (Szt. 35. §) akkor beszélünk, ha a szabadalmi oltalom alatt álló találmányt hasznosítják jogosulatlanul. Ez esetben két érdekes döntvényre szeretném felhívni a figyelmet a munkában. Az egyik jogesetben egy eljárási szabadalom (lajstromszám: 214.849, eljárás gépkocsialvázszerkezetek eredetiségének megállapítására) bitorlása kapcsán indult eljárás, végső soron nem volt megállapítható a jogsértés, de a bíróság rámutatott, hogy akár közigazgatási szerv is követhet el szabadalombitorlást.²¹ A másik a korábban már említett irányításos futballcipő (222 806 lajstromszámú „Sportcipő”) esete, ahol többek között a szabadalombitorlással elért gazdagodás megtérítésére vonatkozóan találhatunk iránymutatást.²²

Ha a bitorlás a tudományos gondolkodásunk központi tárgya, akkor a hamisítás fogalmától sem tekinthetünk el. A hamisítás a bitorlásnak egy megjelenési formája – leginkább köznyelvi fogalom –, amellyel gyakran találkozhatunk az iparjogvédelmi oltalmi formák között. Gondoljunk itt példaként a szabadalmak esetében akár a hamis gyógyszerekre, vagy a védjegyek tiltott felhasználása révén a védjegy mint árjelző

felhasználására egy hamisított ruhanemű esetén! A hamis árukról általában silány minőségű és nagyon olcsó termékek jutnak eszünkbe. Megfigyelhetők kifejezetten jó minőségűnek mondható hamis termékek is, a piacinál alacsonyabb áron. A hamis termékek saját részre történő vásárlása, sokak szerint nem kifogásolható magatartás. Olcsóbb, és így pénzt takarít meg a háztartás hallhatjuk makro szinten vizsgálódva. Azonban – ha jobban megfigyeljük a piacot – láthatjuk, hogy a hamisított termékekért fizetünk általában a legtöbbet, ugyanis a márkajelzés nélküli ún. „unbranded” termékek olcsóbbak, mint a hamisított társaik, így valójában többet fizetünk a hamisított termékért, mivel ott az általában a márkajelzés nélküli produktumot vesszük meg, valamilyen védjeggyel jogtalanul megjelölve. Eddig kizárólag csak a pénzben mért különbségekről ejtettem szót, de nem szabad elfelejteni a hamisított és az eredeti termék közötti minőségi különbségeket sem. Amíg egy ruhánál általában csak kellemetlenséget jelent, ha annak silány a minősége, egy kozmetikumnál a szervezetre veszélyes lehet, vagy egy gyerekjáték vagy gyógyszer esetében halálos következményei is lehetnek a rossz árunak. A hamisítás makroszinten hatalmas gazdasági károkat okoz, így egyértelműen kimondható, hogy káros hatással van a társadalomra.

Amennyiben az iparjogvédelem keretében beszélünk a bitorlás alapvető jellemzőiről, fontos szétválasztanunk első körben, mert generális igazságok kijelentése ezen a területen is csak korlátozottan tehető.²³ Kiemelt szerepet kap az ügy összes körülményének részletes megismerése, és az annak függvényében hozott adekvát döntés.

Bár már a korábbiakban is felhívtam a hamisítás és a bitorlás közötti összefüggésekre a figyelmet, fontosnak tartom elmondani, hogy az Európai Unióban a 11 legfontosabb gazdasági ágazatban éves 18 686 milliárd forint veszteséget okoz a hamisítás, amely az összes uniós értékesítés 7,4% részét teszi ki. Ugyan ez az adat Magyarország viszonylatában évi 223,6 milliárd forint, az elmaradt forgalom pedig a 11 ágazat összesített forgalmának 10,5% részét jelenti. A hamisítás nemzetgazdasági jelentősége több annál, mint hogy az állam bevételektől esik el közvetetten az adók révén. A gyártók kisebb gyártási volumenben termelnek, mint amennyit hamisított áruk nélkül termelnének, ennek okán pedig kevesebb embert alkalmaznak a gyártáshoz. Empirikus adatokat ugyan ezen a területen nem nyerhetünk adatbázisokból, de elmondhatjuk, hogy becslések szerint ez a jelenség uniós szinten 468 ezer munkahely megszűnéséhez vezethetett közvetlenül.²⁴

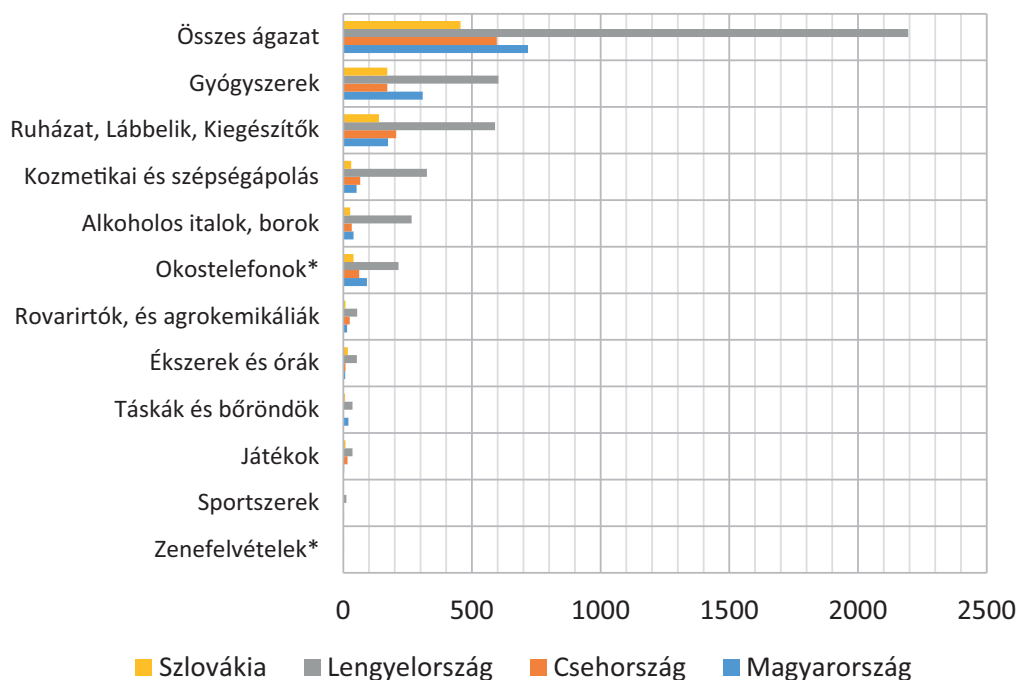
20 (Lontai, Faludi, Gyertyánfy, & Vékás, 2017) 323. o.

21 „Elvileg nem zárható ki, hogy a közigazgatási szerv – akár hatósági jogkörében kifejtett – tevékenysége szabadalombitorlást valósítson meg. Eljárási szabadalom esetén azonban a találmány tárgyát képező eljárás használata vagy másnak az eljárás használatra való ajánlása meríthetné ki a szabadalom hasznosítását.” (BH2014. 5. 141.)

22 „A szabadalombitorlással elért gazdagodás meghatározása során ezért a bíróságnak a speciális futballcipők nagy- és kiskereskedelmi, illetve promóciós jellegű értékesítési adataiból kell kiindulnia” (ÍH2016. 142.)

23 (Csécsy, Az iparjogvédelem heterogenitása, 2018)

24 (EUIPO, 2019)

*A zenefelvételek esetében kizárólag a 2015-ös adatokat, amíg az okostelefonok esetében kizárólag a 2016-os adatokat tartalmaz az ábra

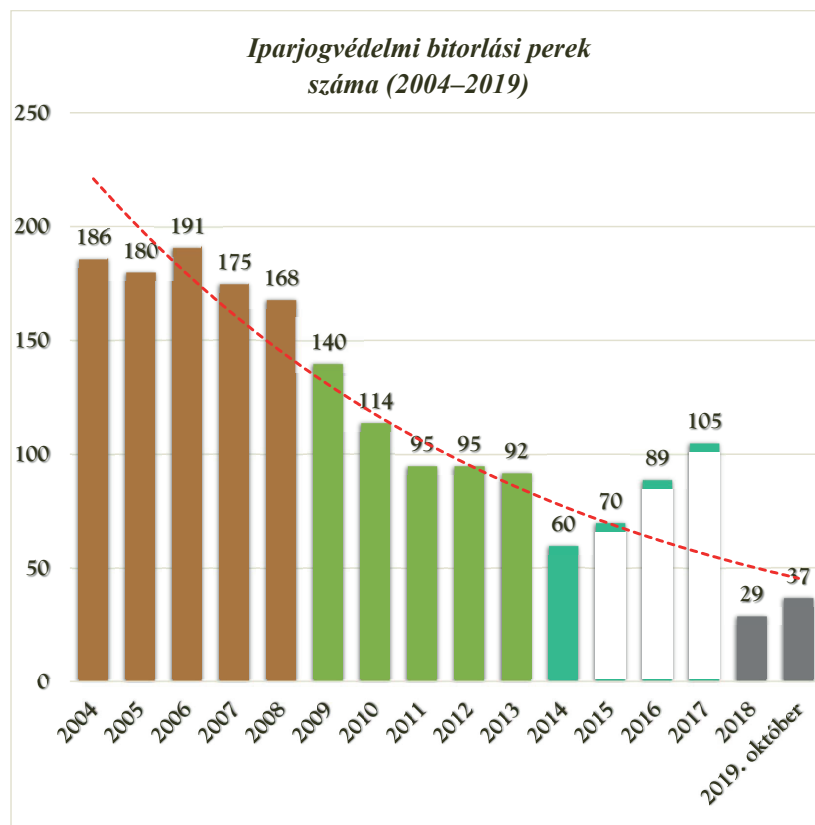
4. ábra – A hamisítás gazdasági költségei a V4 országokban 2012–2016 (millió €)

Forrás: a szerző saját ábrája

A fenti ábrán az összehasonlításhoz diagrammot készítettem, és az értékek szerint rendeztem a visegrádi négyek országaiban a hamisítás okozta gazdasági veszteségeket. Az adatokat millió euróban értelmezve egy rendkívül jelentős negatív gazdasági eredmény rajzolódik ki előttünk. Mint az ábrán is látható, a hamisítás okozta gazdasági veszteségek a V4-es országokban közel azonos szinten alakulnak a különböző ágazatokban, átlagos háromszoros kiugrást az összes adatsorban Lengyelország esetében figyelhetünk meg – ágazattól függetlenül. A hamisított termékek között a gyógyszerek vannak szinte a legmagasabb számban – Csehország kivételével – az összes V4-es országban, ezeket a ruházati termékek követik. Érdeemes megemlíteni, sajnos, hogy Magyarországon kb. egynegyeddel nagyobb a gyógyszerhamisításából származó gazdasági hátrány, mint Szlovákiában vagy Csehországban.

4. A BITORLÁSI PEREK JELLEMZŐI

Ahogy minden más eljárásban, az iparjogvédelmi jogérvényesítési kérdésekben is érzékelhető bizonyos látencia. Ennek okai többfélék lehetnek, bizonyos esetekben ez viszont súlyos jogkövetkezményekkel járhat a jogosult számára közvetlen és közvetett módon. Közvetlen hátránynak értékelhetjük a jogérvényesítés elmaradásából származó gazdasági hátrányt. Amíg a közvetett hátrányról beszélhetünk a védjegyek esetén, ha a jogosult koherens módon elmulasztja a – bírósági – jogérvényesítést, nem lép fel a bitorlóval szemben, és a védjegy ezáltal oly mértékben devalválódik, hogy elveszíti megkülönböztető képességét.

5. ábra – Iparjogvédelmi bitorlási perek száma (2004–2019)

A fenti ábrán az iparjogvédelmi bitorlási perek számának alakulását figyelhetjük meg a magyar bírósági rendszerben. A diagramra felrajzoltam az adatok exponenciális trendvonalát piros színnel. Mint láthatjuk, a trendvonalon csökkenő eljárászámmal figyelhetünk meg, ennek magyarázata azonban kiegészítésre szorul.

Amennyiben klasztereket képzünk,²⁵ a diagramon barna színnel jelöltet a „Hőskorszak” csoportjának nevezhetjük, amely 2004–2008 között zajlott, és a következők jellemzik: az évi átlagos ügyérkezés 150–200 db között mozog, a bitorlási perek száma évente átlagosan 180 db. A jogrendszerben megjelennek a közösségi védjegyjog és az ehhez kapcsolódó peres eljárások. A bírósági ügyekben az ún. áruhamisítási eljárások dominálnak. Szintén magas számban figyelhetők meg a volt szocialista állami vállalatok privatizációja révén kialakult védjegyviták is.

A második csoportot (zöld színnel jelölve) „A gazdasági válság korszakának” nevezhetjük, amely 2009–2014 között zajlott. Jellemzője az ügyérkezés körülbelül felére csökkenése a korábbiakhoz képest. Átlagosan évi 107 bitorlási eljárás zajlott. Szintén megfigyelhető az internet és az ehhez kapcsolódó jogi kérdések megjelenése is.

A harmadik csoportot (türkizzel jelölve) nevezhetjük a „Válság utáni korszaknak”, amely időben 2015–2017 között zajlott. Az évi átlagos bitorlási perek száma 81 volt. A korszakot

a domainnévvel és az internetes használatával kapcsolatos jogviták dominanciája jellemezte.

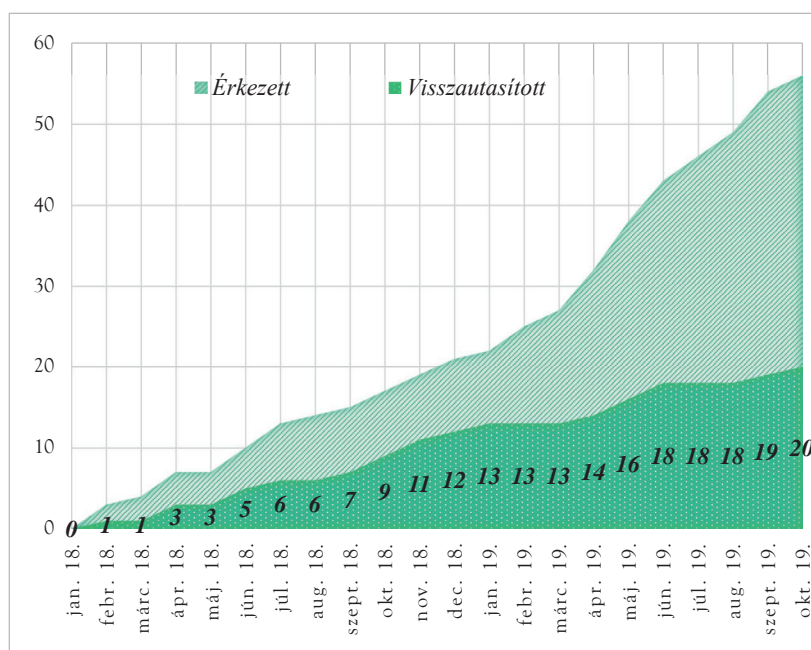
Az utolsó csoportot (szürke színnel jelölve) „Az új Pp.²⁶ hatálybalépésének korszakaként” nevezhetjük meg, amely 2018. január 1-jétől napjainkig látszólag átrajzolta a bitorlási peres eljárások mintázatát – megjegyzem, a polgári peres ügyekben az új Pp. hatálybalépése óta generálisan csökkent az eljárások száma, nem kizárólag csak az iparjogvédelmi ügyekben. Elmondható azonban, hogy az új polgári perrendtartási törvény hatálybalépése óta bizonyos új trendek figyelhetők meg a bitorlási perekben; a hatályosított európai szabadalmak előtérbe kerültek, és a szerzői jog mintegy iparjogvédelmi jogi alternatíva kezdett el funkcionálni, továbbá pedig szintén figyelmet kapott az üzleti titok és know-how²⁷ szerepe is.

Általánosságában említést érdemel még annak a jelentősége is, hogy az ügyteher csökkenésével nem feltétlenül arányosan csökken a bíróságok munkája jelen ügyekben, ugyanis a korábbi nagy mennyiségű, egyszerűen megítélhető ügyeket napjainkra bonyolultabbak váltják fel. Több olyan határeset-szituációt peresítenek a felek, amelyek megítélése csak rendkívüli körülmények mellett lehetséges. A perek kimenetele a korábban ismertetett okok miatt egyre kiszámíthatatlanabbá válik, fogalmazhatunk úgy is, hogy a volatilitás folyamatosan nő.

25 (Csóti, Az új Pp. alkalmazásának tapasztalatai a szellemi alkotásokkal kapcsolatos perekben és nemperes eljárásokban, 2019)

26 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról – hatályos: 2018. január 1-jétől.

27 2018. évi LIV. törvény az üzleti titok védelméről.

6. ábra – Érkezett és visszautasított iparjogvédelmi bitorlási keresetlevelek száma

Mint a fenti ábrán is látható, az új polgári perrendtartási törvény hatálybalépése óta a bíróságokra érkezett iparjogvédelmi bitorlási tárgyú keresetlevelek száma növekvő trendet mutat, igaz, közel arányosan növekedett a visszautasítások száma is. A kezdeti alacsony számú keresetlevél-beadás magyarázható, a korábbi ábrán 2017-ben bemutatott magas számú keresetlevél-beadással. A korábbi kijelentésből pedig arra következtethetünk, hogy az új törvény hatálybalépése előtt nagy számban érkeztek be olyan keresetlevelek, amelyeket a felek pertaktikai okokból, vagy pusztán az új eljárási törvény gyakorlati ismeretének hiánya miatt korábban nyújtottak be. Megfigyelhető, hogy egy évvel a hatálybalépés után – 2019 januárját követően – a visszautasítások száma már alacsonyabb ütemben növekszik, mint a beadott keresetlevelek száma, ami biztató eredménynek mondható.

5. A JOGÉRVÉNYESÍTÉS RENDSZERE

A jogérvényesítési rendszereket feldolgozó íráások nagy része a jogérvényesítés fogalmát szűk értelemben értelmezi, és a peres jogérvényesítésre fókuszál. Ahogy 1850-ben Abraham Lincoln, az Amerikai Egyesült Államok elnöke mondta: „Ne bátorítsátok a pereskedést!”²⁸ fontos rávilágítani, hogy a jogérvényesítésnek a per nem a kizárólagos eszköze. Ahogyan számos esetben a jogsértést elkövető nem rosszhiszemű, és csak pusztán bizonyos ismeretek hiánya miatt okoz jogsértést, elmondható az a megállapítás is, hogy bizonyos esetekben a peren kívüli jogérvényesítés a sérelmezett jogi magatartás feloldásának a gyorsabb, olcsóbb és hatékonyabb módja. Az első lépés lehet a jogsértés abbahagyására felszólító levél kézbesítése, amely a lehető leggyorsabb módon rendezheti a vitás kérdést. A felszólító levelek hatására abbahagyott jog-

sértések számára vonatkozó adat nem áll rendelkezésünkre, de vélelmezhető annak sikeres megjelenése. Bizonyos esetekben előírás a peres eljárás megindítása előtt, hogy a felek próbálják meg peren kívül felszólítani egymást, és úgy rendezni a vitás kérdést.

Napjainkban egyre inkább növekvő szerepet kap a peren kívüli jogérvényesítési lehetőségek közül a mediáció, hasonlóan sok más ügyszékhöz, a szellemi tulajdon tárgyú ügyekben is megjelent a mediációs eljárást. Magyarországon a jogszabály lehetőséget ad,²⁹ hogy mediátorként az IM névjegyzékében szereplő személyekhez forduljanak a felek. Az alternatív vitarendezésre (ADR) a WIPO előtti eljárásokban 1994 óta van lehetősége a feleknek. Ezekben az ügyekben a WIPO Arbitration and Mediation Center (Választottbírói és Mediációs Központ) munkája ismeretes. Hasonlóan a nemzeti mediációs eljárásokhoz olcsóbb és gyorsabb, mint a peres eljárás. Az eljárást szerződésben kiköthetik a felek, megállapodásuk szerint a pert megelőzően kérhetik, vagy abban az esetben, ha az egyik fél kérelmezi, és ha a másik fél hozzájárul. Évről évre nő a WIPO előtti alternatív vitarendezési eljárások száma. Az eljárás számos országban és nyelven folytatható le. A WIPO alternatív vitarendezési ügyekben a vitatott összegek 15 000 és egymilliárd USD között változtak.³⁰ Az EUIPO előtti eljárásokban szintén lehetőség van a mediációs eljárás igénybevétele. Ezekben az esetekben az eljárás javaslatra indulhat bizonyos ügyekben. 2018-ban összesen 52 mediációs esetet javasoltak, amelyekből 2018-ban összesen 6 elfogadott mediációs eljárás történt.³¹ Az EUIPO mediációs eljárása 2011 óta ingyenesen vehető igénybe.³²

29 2002. évi LV. törvény a közvetítői tevékenységről.

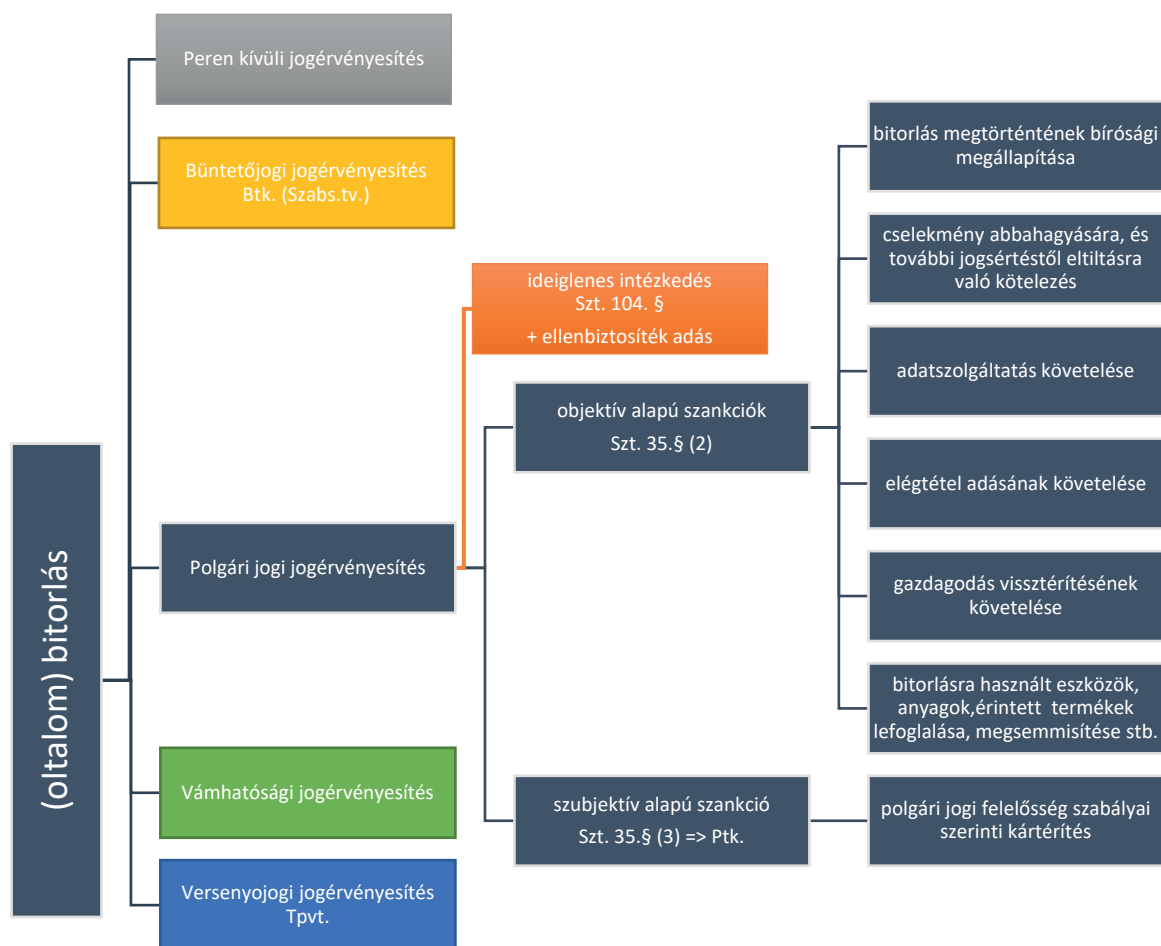
30 (WIPO, 2018)

31 (EUIPO, 2018) 42. o.

32 (EUIPO, 2019) 1. o.

28 (Lantos, 2019)

7. ábra – Az iparjogvédelmi jogérvényesítés rendszere

Forrás: a szerző saját ábrája

A bitorlás esetén a jogérvényesítés rendszere a (fenti szemantikus ábrán látható) következő lehetőségekre osztható fel. Az ábrát alapvetően alkalmazhatjuk analógia szinten az összes iparjogvédelmi oltalmi formára, az ábrát ugyan az Szt.³³ alapján készítettem el, de a Vt.³⁴ is hasonlóan rendelkezik, vagy a formatervezésiminta-oltalom³⁵, használatiminta-oltalom³⁶ esetében, ahol a jogszabályok a polgári jogi jogérvényesítés lehetőségeit kifejezetten az Szt. rendelkezéseinek megfelelően írják elő. Mint már azt korábban kifejtettem, meg kell különböztetni a szabadalom- és a találmánybitorlást. A polgári jogi jogérvényesítés körében a felróhatóság vizsgálata szempontjából megkülönböztethetünk objektív (felróhatóságtól nem függő) és szubjektív (felróhatóságtól függő) szankciókat.

A szellemi tulajdonnal kapcsolatos polgári peres eljárások esetén további csoportosításra van lehetőségünk. Figyelembe véve a szerzői jog és az iparjogvédelem sajátosságait, kapcsolatokat fedezhetünk fel jellemzői és a hozzájuk kapcsolódó peres eljárások között. Mint már arra korábban utaltam, a két kategória között több különbség is van. Jelen esetben koncentráljunk az oltalom keletkezésére! Amíg a szerzői jogi oltalom

a mű keletkezésével³⁷ automatikusan *ex lege* jön létre, vagyis nem függ semmilyen állami – hatósági – elismerő döntéstől vagy nyilvántartásba vételtől, addig az iparjogvédelmi oltalmi formák hatósági döntéssel – az oltalmazhatósági feltételeknek történő megfelelés esetén – keletkeznek. Ezekből kifolyólag a hozzájuk kapcsolódó perek jellemezhetőek többek között az-azal, hogy amíg a szerzői jogi per esetén a jogosultság nehezen igazolható – többnyire okirati bizonyítás nem lehetséges –, és könnyen lehetőség van megkérdőjelezni a szerzői jogosultságot vagy magát a szerzőséget, addig az iparjogvédelmi eljárásokban a jogosultság igazolható lajstromkivonattal annak mind ténye és tartalma tekintetében. Jellemzik továbbá a szerzői jogi pereket, hogy azokat a törvényszék tárgyalja az általános illetékességi szabályok szerint, és nincs bírói specializálódás. A védjegybitorlási ügyekben kizárólagos illetékességgel a Fővárosi Törvényszék rendelkezik, és a perben három hivatásos bíróból álló szaktanács jár el. Ezek alapján elmondható, hogy a szerzői jogi igények érvényesítése általában nehezebb feladatot jelent, mint az iparjogvédelmi jogoké.³⁸ A következő ábrán egy speciális rendszerezését szeretném bemutatni a szellemi tulajdonnal kapcsolatos polgári peres eljárásoknak.

33 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról.

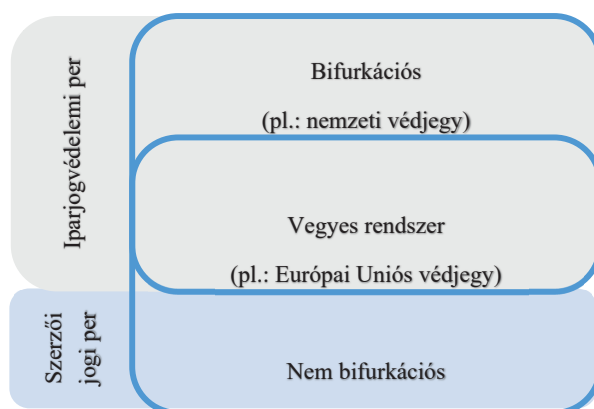
34 1997. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról.

35 2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról.

36 1991. évi XXXVIII. törvény a használati minták oltalmáról.

37 Szt. 9. § (1) bek. szerint.

38 (Csóti, Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Polgári peres eljárások II., 2018)

8. ábra – IP polgári peres eljárások csoportosítása

Forrás: a szerző saját ábrája

A fenti ábrán is látható módon, a szerzői jog-per nem bifurkációs eljárás, azaz a jog érvényességéről és érvényesítéséről ugyanaz a szervezet – bíróság – dönt. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a bíróság megítéli azt is, hogy a szerzői jog alapján marasztalható-e el az alperes, és azt is – az alperes védekezése szerint –, hogy az adott (szerzői) jog fennáll-e, és a felperest illeti-e. Az iparjogvédelmi perek ezzel szemben lehetnek bifurkációs vagy vegyes rendszerűek is, függően azon típusától. Bifurkációs rendszer alatt azt értjük, amikor a jog érvényességéről és a jog érvényesítéséről különböző szervezet dönt. Vagyis ez azt jelenti, hogy a bíróság csak arról dönthet, hogy a (pl. szabadalom) jog alapján az alperes marasztalható-e, de arról nem dönthet, hogy a jog a felperest valóban megilleti-e. A jog érvényességével kapcsolatban az iparjogvédelmi hatóság – Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala – dönthet, ha azt vitatják. A hivatal eljárása a per előkérdéseként értékelendő, vagyis a bitorlási perben a bíróság az előkérdés (pl. védjegytorlési eljárás) eldöntéséig felfüggeszti az eljárást. Bifurkációs rendszerbe tartozik a szabadalom, nemzeti védjegy, nemzetközi védjegy, nemzeti formatervezésimintaltalom. Vegyes rendszer esetén az alperes választásától függ, hogy azt az iparjogvédelmi jogot, amely alapján őt a felperes támadja, a szakhatóság előtt teszi vitássá (ez esetben a bírósági pert a szakhatósági döntés mint előkérdés meghozataláig felfüggeszti a bíróság), vagy viszontkeresetet ad be, amely alapján vitatja a jog érvényességét, amely esetben pedig a bíróság dönt arról. A vegyes rendszerbe tartozik: az európai uniós védjegy, a közösségi formatervezésiminta-oltalom, a használatiminta-oltalom, és tervi szinten ide tartozna az egységes hatályú európai szabadalom is. Az iparjogvédelem területén az utóbbi két – bifurkációs, vegyes – rendszer érvényesül.³⁹

Természetesen a szerzői jogi és az iparjogvédelmi perek is tagozódhatnak bitorlási és kötelmi perekre, de az írás témája okán kötelmi perekkel nem foglalkozom. A bitorlási perek esetében a felperes (jogosult) és az alperes (bitorló) közötti jogviszony a jogsértéssel keletkezik, tekintettel az abszolút szerkezetű negatív tartalmú jogviszonyra. A szabadalom kizárólagos hasznosítási jogának megsértése esetén szabadalombitorlási per, a védjegyoltalmi megjelölésből származó kizárólagos

használat jogának megsértése esetén védjegybitorlási per, míg a szerzői jogi alkotások védelméből származó kizárólagos felhasználási jog megsértése esetén szerzői jogi per indítható. A többi nem részletezett iparjogvédelmi oltalmi formából származó kizárólagosság megsértése esetén analógia szintjén a fentiek alkalmazhatók, és úgyszintén bitorlási per indítható.

Az iparjogvédelmi bitorlási perek esetén a Fővárosi Törvényszék jár el kizárólagos illetékességgel, a kógenca szabályainak megfelelően kikötni más bíróság illetékességét diszpozitív módon nem lehet (Szt. 104. §, Vt. 95. §). Szerzői jogi bitorlási perek esetében a Pp. 20. § (3) bekezdés a) pont aa) alpontja⁴⁰ alapján nem a járásbíróság, hanem a törvényszék (alperes lakóhelye, székhelye szerint) illetékes.

Bitorlás esetén a jogszabályok (pl. Szt. 35. §, Vt. 27. §) taxatív sorolják fel a bitorlóval szemben követelhető polgári jogi igényeket. Sematikusan az „Iparjogvédelmi jogérvényesítés rendszere” c. ábrában részletesen kategorizálva mutattam be. Ezek alapján a jogosult követelheti, hogy;

1. a bíróság állapítsa meg a bitorlás megtörténtét;
2. a bíróság kötelezze a bitorlót a bitorlás abbahagyására, és tiltsa el a további jogsértéstől;
3. a bitorló szolgáltatson adatot a bitorlással érintett áruk, illetve szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében részt vevőkről, valamint az ilyen áruk terjesztésére kialakított üzleti kapcsolatokról;
4. a bitorló nyilatkozzon vagy más megfelelő módon adjon elégtételt;
5. kötelezze a bitorlót a védjegybitorlással elért gazdagodása visszatérítésére;
6. rendelje el a bitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a védjegybitorlással érintett áruk, illetve csomagolóanyagok lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, jogsértő jellegüktől való megfosztását, vagy ha ez nem lehetséges, azok megsemmisítését; továbbá
7. a jogosult követelheti azt is, hogy a polgári jog szabályai szerint a bíróság kötelezze a bitorlót a bitorlással okozott kár megtérítésére.

³⁹ (Csóti, Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Polgári peres eljárások II., 2018)

⁴⁰ 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról.

Jellegzetessége az iparjogvédelmi ügyekben történő polgári jogi jogérvényesítésnek, hogy a jogosult több szankció érvényesítését párhuzamosan is követelheti egy eljárásban.

A bitorlás egyetlen szubjektív alapú – azaz felróhatóságtól függő – szankciója az Szt. 35. § (3) bekezdés alapján az – általános – polgári jogi felelősség szabályai szerinti kártérítés követelése. A felróhatóság követelményének vizsgálatához a feltételezett bitorló tudatállapotát kell görcső alá venni. Vizsgálni kell, hogy ismerte, vagy ismerhette a feltételezhetően bitorolt európai szabadalom magyar nyelvű leírását.⁴¹

Az írásban alapvetően polgári jogi kérdéseket szándékozik feldolgozni, de nem kerülhetők meg a más jogterületekkel történő relációk vizsgálata sem. Tekintettel azonban a dolgozat céljára, az elkülönítés kérdéseire fókuszáltam, a folytatást a következő részben olvashatják.

IRODALOMJEGYZÉK

- Ambrus, A. (1995). Ambrus András: Miki egér megtollasodik. Cash Flow, 1995. 4. sz., Kreatív melléklet.
- Anderman, S. D. (szerk.). (2007). The interface between intellectual property rights and competition policy. Cambridge: Cambridge University Press.
- Arena, C. – Carreras, E. (2008). The business of intellectual property. New York: Oxford.
- Arundel, A. – Hollanders, H. (2005). Innovation strengths and weaknesses. Brussels, Belgium: European Commission Enterprise Directorate-General.
- Bacher, G. (2007). A versenytárs védjegyének és egyéb megjelölésének használata a reklámban /különösen az összehasonlító reklámban és az alkatrészek reklámjában. Magyar Jog, 129–141.
- Bacher, G. – Faludi, G. (2018). A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja. (I. Varga, szerk.) Budapest: HVG-ORAC.
- Bayer v EUIPO – Uni-Pharma (SALOSPIR), T-261/17 [Törvényszék (EGC) 2018. oct. 24].
- Bede, M. (2012. március 9.) Rész a lajstromozott IP Jogok pajzsán: hiába a saját oldalmi jog, bitorlás miatt lehet marasztalni. (V. é. Pintz és Társai Szabadalmi, Szerkesztő:) Letöltés dátuma: 2019. november 12., forrás: Védjegyblog – Kiváló Áruk Fóruma: https://vedjegy.blog.hu/2012/03/09/res_a_lajstromozott_ip_jogok_pajzsan_bitorlas
- Bentley, L. – Sherman, B. (2009). Intellectual Property Law (3rd. kiad.). New York: Oxford University Press.
- Botos-Penyigey, K. (2017). Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Tények és Adatok 2017. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Botos-Penyigey, K. – Pál, R. (2015). Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala Éves Jelentés 2014. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Csécsey, G. (2001). Védjegyjog és piactudomány. Miskolc: Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért.
- Csécsey, G. (2005). A tanúsító védjegyek jelentősége a fogyasztók tájékoztatásában. In L. Fodor (szerk.), A környezetvédelmi jog és igazgatás hatékonyságának aktuális kérdései (91–99. o.). Debrecen: Lícium-Art.
- Csécsey, G. (2007). A szellemi alkotások joga. Miskolc: Novotni.
- Csécsey, G. (2018). Az iparjogvédelem heterogenitása. Debreceni Jogi Műhely. doi:DOI 10.24169/DJM/2018/3-4/2
- Csóti, T. (2018). Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Különleges jogérvényesítési eszközök az iparjogvédelmi perekben. Budapest.
- Csóti, T. (2018). Bírósági eljárások iparjogvédelmi ügyekben – Polgári peres eljárások II. Budapest.
- Csóti, T. (2019. nov. 21.). Az új Pp. alkalmazásának tapasztalatai a szellemi alkotásokkal kapcsolatos perekben és nemperes eljárásokban. Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület, Szellemi Tulajdoni Konferencia 2019 őszi, Mezőkövesd.
- Darázs, L. (2007). „Jellegbitorlás” a tisztességtelen verseny elleni jogban. Gazdaság és Jog, 19–23.
- EUIPO (2018). 2018 Annual Report. Alacant, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/annual_report/annual_report_2018_en.pdf
- EUIPO (2019). Alicante News. Alicante: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/contentPdfs/about_euipo/alicante_news/alicanteneews_April_2019_en.pdf
- EUIPO (2019). Annex: Direct infringement economic costs by sector and Member State. Data in million euros, as a percentage of sales and per inhabitant (2012–2016). Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 11., forrás: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/Status_report_Annex_2019_en.pdf
- EUIPO (2019). Az Európai Unióban 11 kulcsfontosságú gazdasági ágazatban évi 18 686 milliárd forint veszteséget okoz a hamisítás. Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 8., forrás: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/2019_Status_Report_on_IPR_infringement_pr_hungary.pdf
- EUIPO (2019). Hamisítás miatti gazdasági károk 11 ágazatban. Alicante, Spanyolország: EUIPO. Letöltés dátuma: 2019. december 9., forrás: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/reports/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/Infographics_Hungary.pdf
- EUIPO; EPO (2019). A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok és a gazdasági teljesítmény az Európai Unióban. München, Németország és Alicante, Spanyolország: EUIPO; EPO.
- Eurostat (2012). Community innovation survey 2012 (CIS2012). Luxembourg: Eurostat.
- Ford E., S. (1960). Serendipity and Patentable Invention. Journal of the Patent Office Society, 42. évf. 6. sz.
- Goldstein, P. – Trimble, M. (2012). International Intellectual Property Law (3rd. kiad.). New York: Thomson Reuters Foundation Press.

41 (Bacher & Faludi, A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja, 2018) 2147–2209. o.

- Gurry, F. (2017). *World Intellectual Property Indicators*. Geneva, Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- Hamisítás Elleni Nemzeti Testület (dátum nélkül). Milyen jogi lépéseket tehet a hamisítóval szemben? Letöltés dátuma: 2019. november 10., forrás: Hamisítás Elleni Nemzeti Testület: <http://www.hamisitasellen.hu/vallalkozasoknak/milyen-jogi-lepesekeket-tehet-a-hamisitoval-szemben/>
- Incze, J. (2019. március 11.). Gigászok csatája: létezik-e jogszerű összehasonlító reklám? Letöltés dátuma: 2020. január 3., forrás: ArsBoni: <https://arsboni.hu/gigaszkok-csataja-letezik-e-jogszeru-osszehasonlito-reklam/>
- International Bureau of WIPO (2003). *What is Intellectual Property?* Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- Jakabné Molnár, J. (2000). *Szellemi tulajdonvédelem – mindenkinék*. Budapest: Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület.
- James E., M. (2011). *Next Big Thing in Monetizing IP: A Natural Progression to Exchange-Traded Units*. *Landslide*, 3. évf. 5. sz.
- Lantos, J. (2019. november 21.). Mediáci(j)ó: miért jó a mediáció? – avagy a WIPO és az EUIPO előtti iparjogvédelmi közvetítői eljárások a jogi képviselők/szabadalmi ügyvivők szemében. *Mezőkövesd*.
- Legeza, D. (szerk.) (2017). *Szerzői jog mindenkinék*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Legfőbb Ügyészség (2018). *Tájékoztató a 2017. évi bűnözésről*. Budapest: Legfőbb Ügyészség.
- Lontai, E. – Faludi, G. – Gyertánfy, P. – Vékás, G. (2004). *Magyar Polgári jog, Szellemi Alkotások Joga*. Budapest: Eötvös József Könyvkiadó.
- Lontai, E. – Faludi, G. – Gyertánfy, P. – Vékás, G. (2017). *Szerzői jog és iparjogvédelem*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.
- Miskolczi-Steurer, A. (2017). A „jellegbitorlás” komplex megítélése a magyar jogban. *Themis*, 110, 136.
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2018). *NAV évkönyv 2017*. Budapest: Nemzeti Adó- és Vámhivatal.
- OBH (2018. június 13.). A szabadalom a találmányt védi – interjú a Magyar feltalálók napja alkalmából. Letöltés dátuma: 2019. december 25., forrás: Országos Bírósági Hivatal: <https://birosag.hu/hirek/kategoria/magazin/szabadalom-talalmanyt-vedi-interju-magyar-feltalalok-napja-alkalmabol>
- Papp, L. (2013). Mérföldkövek a szabadalmi jog egyetemes fejlődésében a XIX. század végéig. In L. Tattay – K. Domokos – S. Vida – L. Papp – HIPAVilon Nonprofit Kft. (szerk.). *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 8. (118.) évfolyam, 5. sz., 42–59. o. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Pintz, G. (2010). *Védjeggyel a csúcsra!* Budapest: Pintz és Társai.
- Pintz, G. (2014. április 25.). Bűvös kocka és az állatorvosi ló: Hogyan védhette a világ egyik legjobb találmányát a világ egyik leggyengébb szabadalma? Letöltés dátuma: 2018. szept. 29., forrás: Szabadalmi blog: https://szabadalom.blog.hu/2014/04/25/buvos_kocka_es_az_allatorvosi_lo
- Plant, A. (1934). *The Economic Aspects of Copyright in Books*. *Economica – New Series*, Vol. 1, No. 2, 167–195.
- Pogácsás, A. – Ujhelyi, D. (2022). *Szellemi alkotások joga*. Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem.
- Pongrácz, F. – Nick, G. (2017). *Innováció – a fenntartható növekedés kulcsa Magyarországon*. *Közgazdasági szemle*, LXIV. évf., 723–737.
- Posteinerné Toldi, M. (szerk.) (2012). *Iparjogvédelem*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Simon, D. (2016). *Iparjogvédelem-intenzív szakágazatok Magyarországon*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- SMARTLEGAL Schmidt & Partners (2019. május 2.). *Miért erősebb a jóhírű védjegy? Az EU Bíróság döntése az ÖKO-TEST ügyben*. Letöltés dátuma: 2020. január 2., forrás: SMARTLEGAL Schmidt & Partners: <https://smartlegal.hu/hu/publikaciok/miert-erosebb-a-johiru-vedjegy-az-eu-birosag-dontese-az-oko-test-ugyben>
- Stonefield, S. (2011. jun. 15.). *The 10 Most Valuable Trademarks*. Letöltés dátuma: 2018. sept. 28., forrás: Forbes Media LLC.: <https://www.forbes.com/sites/seanstonefield/2011/06/15/the-10-most-valuable-trademarks/#133834c236b8>
- Szilágyi, G. (2018). *A magyarországi vállalkozások és a szellemi tulajdon kapcsolata, különös tekintettel Jász-Nagykun-Szolnok megyére*. Szolnok: Neumann János Egyetem.
- SZTNH (2017). *VI. Egyéb szabadalmi eljárások*. In *A szabadalmi ügyintézés módszertani útmutatója*. Budapest: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- Szűcs, G. (2014). *A szabadalmak megkérdőjeleződött hasznossága*. *Vezetéstudomány*, XLV. évf. 11. sz., 55–70.
- Tattay, L. (2001). *A szellemi alkotások joga*. Budapest: Szent István Társulat.
- Tattay, L. (2005). *A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44 EK irányelv*. *Magyar Jog*, 285–295.
- Tattay, L. (2016). *Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban*. Budapest: Wolters Kluwer.
- Tattay, L. (2017). *Intellectual Property Law in Hungary (2nd. kiad.)*. Alphen aan den Rijn, Netherland: Kluwer Law International.
- Tattay, L. (2019). *A szellemi alkotások bitorlása, a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítése az Európai Unióban*. In V. Szikora – É. Török (szerk.), *Ünnepi tanulmányok Csécsy György 65. születésnapja tiszteletére (363–381. o.)*. Debrecen: Debreceni Egyetem.
- Tattay, L. – Pintz, G. – Pogácsás, A. (2018). *Szellemi alkotások joga*. (L. Tattay, Szerk.) Budapest: Szent István Társulat.
- Vida, S. (1982). *A védjegy és Vállalat*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Wajzman, N. – García-Valero, F. (2017). *Protecting innovation through trade secrets and patents: determinants for European Union firms*. Alicante, Spain: EUIPO.
- Wajzman, N. – Ménière, Y. – Kazimierczak, M. – Arias Burgos, C. – Dvořáková, A. – Rudyk, I. – Terzic, K. (2016). *A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok és gazdasági teljesítmény az Európai Unióban*. (Európai Unió Szerveinek Fordítóközpontja, Ford.) Alicante, Spanyolország: EUIPO.
- WIPO (2015). *Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries*. Geneva, Switzerland: World Intellectual Property Organization.
- WIPO (2018). *Caseload Summary, Mediation, Arbitration, Expert Determination Cases and Good Offices Requests*. Letöltés dátuma: 2019. december 16., forrás: WIPO: <https://www.wipo.int/amc/en/center/caseload.html>